

Біржова діяльність

Тема № 3. Регулювання біржової діяльності

Тема уроку № 9: Регулювання біржової діяльності в Україні

Мета уроку: сформувані поняття про товарні біржі.

Матеріал уроку:

В Україні участь держави в сприянні й розвитку діяльності товарних бірж ґрунтується на законодавчо-нормативному його регулюванні, забезпеченні умов вільної конкуренції для всіх учасників біржової торгівлі, захисту їх економічних прав, свобод, правопорядку.

Метою державного регулювання біржового товарного ринку в Україні є:

- ✓ формування і забезпечення єдиної державної політики щодо розвитку та функціонування організованого біржового товарного ринку як чинника ринкового планування, ціноутворення і забезпечення можливої стабілізації цін при інфляційних процесах;
- ✓ координація діяльності центральних органів державної виконавчої влади з питань функціонування товарного біржового ринку;
- ✓ залучення урядових структур, державних і недержавних організацій для сприяння розвитку товарного біржового ринку;
- ✓ розгляд та затвердження Правил випуску і обігу товарних деривативів;
- ✓ упорядкування діяльності біржових посередників й реєстрація їх саморегулюючих організацій;
- ✓ сприяння створенню єдиного інформаційного простору для відкритості торгівлі та визначення ринкових цін з урахуванням перехідних запасів і потреб товарного ринку України та експортного потенціалу держави;
- ✓ координація роботи з фахової підготовки (підвищення кваліфікації) спеціалістів з питань товарного біржового ринку і біржових посередників;
- ✓ сприяння впровадженню нових для України біржових технологій - ф'ючерсних контрактів та опціонів, електронних біржових та торговельно-інформаційних систем;
- ✓ призначення на сертифіковані біржі своїх представників, які контролюють виконання біржами законодавства України;
- ✓ сертифікація суб'єктів біржового товарного ринку (товарні біржі, біржові посередники, біржові склади, електронні біржові торговельно-інформаційні системи, розрахунково-клірингові установи);
- ✓ здійснення контрольно-наглядових та дозвільно-реєстраційних функцій.

Органи державного регулювання біржового ринку України

- ✓ Комісія з цінних паперів і фондового ринку;
- ✓ Комісія товарних бірж;
- ✓ Міністерство економіки;
- ✓ Комітет антимонопольної політики;
- ✓ Фонд державного майна України;
- ✓ Інші державні органи.

Втручання органів державної влади і місцевого самоврядування в діяльність товарної біржі з організації і регулювання біржової торгівлі, за винятком випадків, передбачених чинним законодавством, не допускається.

Рішення органів державної влади і місцевого самоврядування, що мають наслідком невиконання, часткове невиконання біржових контрактів, нанесення збитку сторонам біржових контрактів, визнаються незаконними.

Товарна біржа зобов'язана:

- ✓ створювати умови для проведення біржової торгівлі;
- ✓ регулювати біржові операції;
- ✓ регулювати ціни на товари, що допускаються до обороту на біржі;
- ✓ надавати членам і відвідувачам біржі організаційні, інформаційні та інші послуги;
- ✓ забезпечувати збір, обробку та розповсюдження інформації щодо кон'юнктури

ринку.

Українські біржі також використовують принцип саморегулювання. Кожна біржа розробляє певні внутрібіржові нормативні акти, що є основою її діяльності:

- ✓ Установчий договір;
- ✓ Статут;
- ✓ Правила торгівлі.

В *Установчому договорі* біржі перераховано склад її засновників, їх права і обов'язки, визначено: мету створення біржі, первісний розмір статутного фонду, поділ його на секції і порядок розподілу їх між учасниками, порядок розподілу прибутку і створення резервного фонду; викладено умови призупинення діяльності біржі; вказано місцезнаходження та реквізити біржі.

Статут біржі включає: загальні положення; розмір періодичних (щорічних) внесків засновників біржі; розмір, порядок створення й зміни статутного капіталу та фондів біржі, прибуток біржі та його розподіл; права й обов'язки членів біржі; управління біржею; облік і звітність біржі, припинення діяльності біржі.

Правила торгівлі на біржі передбачають

- ✓ порядок проведення біржових торгів;
- ✓ види біржових угод;
- ✓ найменування товарних секцій;
- ✓ перелік основних структурних підрозділів біржі;
- ✓ порядок інформування учасників біржової торгівлі про майбутні біржові торги;
- ✓ порядок реєстрації й обліку біржових угод, котирування цін біржових товарів;
- ✓ порядок інформування учасників біржової торгівлі про біржові угоди на попередніх біржових торгах, у тому числі про ціни біржових угод і котирування біржових цін, а також інформування членів біржі та інших учасників біржової торгівлі про товарні ринки й ринкову кон'юнктуру біржових товарів;

✓ взаємні розрахунки членів біржі та інших учасників біржової торгівлі при укладанні біржових угод;

✓ заходи щодо забезпечення безпеки реалізованих на біржових торгах біржових товарів,

✓ контроль за процесом ціноутворення на біржі з метою недопущення різкого денного підвищення або зниження рівнів цін, змови або поширення неправдивих чуток з метою впливу на ціни;

✓ заходи, що забезпечують дотримання членами біржі, іншими учасниками біржової торгівлі рішень органів державної влади й управління з питань, що стосується діяльності бірж, установчих документів біржі, правил біржової торгівлі, рішень загальних зборів членів біржі й інших органів управління біржі;

✓ перелік порушень, за які біржа стягує штрафи з учасників біржової торгівлі, а також розміри штрафів і порядок їхнього стягнення;

✓ розміри відрахувань і зборів та інших платежів і порядок їхнього стягнення біржею.

Підрозділи товарної біржі функціонують на основі відповідних положень про їхню діяльність, затверджених загальними зборами членів товарної біржі або уповноваженим ними органом.

Тема № 3. Регулювання біржової діяльності

Тема уроку № 10: Особливості біржового регулювання в зарубіжних країнах

Мета уроку: сформувати поняття про товарні біржі.

Матеріал уроку:

У *США* регулювання біржової діяльності здійснюється федеральним урядом, органами штатів, у яких функціонує товарна біржа та регламентується правилами й розпорядженнями власне біржі.

Незалежним органом регулювання є Комісія з товарної ф'ючерсної торгівлі, члени якої призначаються президентом США й затверджуються конгресом. Ця комісія має вищу владу в області ф'ючерсної торгівлі в США, хоча на практиці обов'язок розробки й впровадження ефективних заходів із запобігання маніпулюванню ринком перекладається на безпосередніх учасників ф'ючерсної торгівлі. Вона має право змінити або доповнити правила ведення торгівлі, якщо це необхідно для підтримки порядку на ринку. Основним завданням комісії є попередження маніпулювання ринком, захист клієнтів і забезпечення виконання ф'ючерсними ринками функції перенесення ризику й виявлення ціни.

Комісія з товарної ф'ючерсної торгівлі реєструє або виключає зі списків різних категорій професійних учасників, допущених до операцій на біржі. Крім того, всі ф'ючерсні біржі повинні представляти в комісію докладне обґрунтування для пропонованих ф'ючерсних контрактів і встановлюваних правил біржової торгівлі. Функцією комісії також є зміна або доповнення правил біржі за умовами контрактів, форм і методів здійснення покупки (продажу) з поставкою на строк, обробка інформації про укладені угоди і платежі, забезпечення фінансової відповідальності учасників торгівлі.

У складі Міністерства сільського господарства створена Комісія з товарних бірж, основними обов'язками якої є регулювання біржової торгівлі сільськогосподарською продукцією

У *Великобританії* до 1986 року держава практично не втручалася в діяльність ф'ючерсних бірж. Тільки в надзвичайних ситуаціях Банк Англії й Департамент торгівлі (які виконували спостережливі функції) могли рекомендувати відповідній біржі вживати певні дії.

З 1986 р. спостереження за товарними й ф'ючерсними біржами здійснює Рада з цінних паперів і інвестицій. Завданнями Ради є захист інтересів клієнтів, вироблення однакових вимог в організації біржової торгівлі, розробка системи обліку угод за часом їхнього укладання. Для більш строго контролю була організована асоціація ф'ючерсних брокерів і дилерів, що регулює діяльність основних учасників біржової торгівлі через їхню реєстрацію.

У *Франції* біржова торгівля регулюється Комісією з ф'ючерсних товарних ринків. У цілому регулювання досить жорстке, так біржі і їхні члени зобов'язані надавати клієнтам більше інформації про рух цін. Крім того, розмір мінімального капіталу для зареєстрованих членів біржі повинен становити 3,5 млн. франків.

У *Японії* контроль за діяльністю товарних бірж покладений на Міністерство сільського господарства (аграрна продукція), Міністерство фінансів (фінансові інструменти) і Міністерство зовнішньої торгівлі й промисловості (сировинні товари). У 1983 р. Урядом було введено законодавство, спрямоване проти шахрайства в біржовій торгівлі, особливо у ф'ючерсній. Встановлено ліміти числа відкритих контрактів, які можуть мати учасники біржової торгівлі.

Домашнє завдання:

- 1, ст.16-22, конспект
2. В чому суть державного регулювання біржової діяльності через оподаткування і саморегулювання?

Відповіді надсилати на адресу anylesik@gmail.com. В темі листа зазначайте прізвище, групу, назву предмета; в тексті листа – номер та дату уроку.